

Medieklagenemnda

Klagenemndas avgjørelse av 5. februar 2024 i sak 2023/1157

Saken gjelder: Krav om dekning av sakskostnader

Klager: Grafill – Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon

Prosessfullmektig: Advokat Eirik Basmo Ellingsen hos Advokatfirmaet BAHR AS

Klagenemndas

medlemmer: Bjørnar Borvik, Anne Gjelsvik, Karin Fløistad og Eirik Østerud

Bakgrunn:

- (1) Saken gjelder krav framsatt 13. desember 2023 fra Advokatfirmaet BAHR AS på vegne av Grafill – Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon (heretter Grafill eller klager) om dekning av sakskostnader etter bestemmelsen i Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (heretter forvaltningsloven) § 36.
- (2) Bakgrunnen for kravet er Medieklagenemndas vedtak 27. november 2023 i sak 2023/0232. Nemnda opphevet Patentstyrets vedtak 8. februar 2023 om registrering av Grafill. Nemnda kom til at Patentstyrets vedtaksslutning ikke var tilstrekkelig forankret i et klart kompetansegrunnlag, og vedtaket ble dermed ansett ugyldig og opphevet.
- (3) Medieklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet kontaktet klager ved e-post 9. januar 2024. Klager ble bedt om å dokumentere sakskostnadskravet ytterligere, herunder sende inn spesifiserte timelister. Klager ble også bedt om å redegjøre for om Grafill er fradragsberettiget inngående merverdiavgift etter lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (heretter merverdiavgiftsloven) § 8-1, ettersom Grafill er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.
- (4) Klager besvarte henvendelsen 12. januar 2024. Klager opplyste at Grafill først ble registrert i Merverdiavgiftsregisteret i november 2023 og at registreringen knytter seg til den delen av virksomheten som tilbyr juridisk hjelp og rådgivning til medlemmer. Klager opplyste videre at Grafill ikke er fradragsberettiget inngående merverdiavgift for arbeidet med klagesaken.
- (5) Klager korrigererte også sakskostnadskravet ved brev 12. januar 2024, og leverte spesifiserte timelister. Klager har totalt krevd dekning for 130 640,63 kroner, inkludert merverdiavgift. Kostnadene er utgifter til advokatbistand i perioden 16. mai 2023 til 13. desember 2023. Av spesifiserte timelister framgår det at kostnadene først og fremst er knyttet til gjennomgang av dokumenter i klagesaken, korrespondanse med klient, utforming av brev til Medieklagenemnda og korrespondanse med Medieklagenemnda. Det er også påløpt kostnader i forbindelse med overgang mellom prosessfullmektiger i saken. I tillegg er kostnadene knyttet til gjennomgang av Medieklagenemndas vedtak i saken, og arbeid i forbindelse med utforming av krav om dekning av sakskostnader.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- (6) Medieklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet kontaktet klager på nytt ved e-post 15. januar 2024. Det ble vist til klagers opplysninger om merverdiavgift i brev 12. januar 2024, og klager ble bedt om å dokumentere opplysningene, herunder når Grafill ble registrert og grunnlaget for registreringen.
- (7) Klager besvarte henvendelsen 17. januar 2024. Klager dokumenterte ved brev fra Skatteetaten at Grafill ble registrert i Merverdiavgiftsregisteret 30. november 2023, og at første termin for innsending av mva-melding vil være november - desember 2023. Klager kunne ikke framvise søknaden om registrering. Klager har imidlertid redegjort for at kostnaden til advokatbistand ikke har en tilknytning til den avgiftspliktige virksomheten, og at Grafill dermed ikke har fradragsrett for den aktuelle kostnaden, jf. merverdiavgiftsloven § 8-1. Klager har også levert skriftlig uttalelse fra Grafills statsautoriserte regnskapsfører som bekrefter at den aktuelle kostnaden knytter seg til den ikke-avgiftspliktige delen av Grafills virksomhet.
- (8) Nemdsmøter i saken ble avholdt 24. januar og 5. februar 2024.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (9) Grafill har fullt ut fått medhold i at Patentstyret ikke kan fastslå at «Grafill er omfattet av § 2 (5) og (6) for rettighetsvederlag Kopinor or Norwaco har besluttet at Grafill skal fordele og utbetale, og på grunnlag av dette skal registreres hos Patentstyret, jf. § 52». Vedtaket er derfor endret til gunst for Grafill ved at Medieklagenemnda har opphevet vedtaket i sin helhet.
- (10) Sakskostnadene som kreves er begrenset til arbeidet med klagesaken. Kostnadene har vært nødvendige og står i et rimelig forhold til sakens art og forløp. Dersom Patentstyrets vedtak hadde blitt stående, ville Grafill blitt påført plikter etter § 2 femte ledd i lov 28. mai 2021 nr. 49 om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv., som det ville vært umulig for Grafill å oppfylle. Det var derfor viktig for Grafill å påklage Patentstyrets vedtak, samt å engasjere ekstern bistand i klagesaken. For den delen av vedtaket som Grafill ikke begjærte opphevet, knyttet til registreringsplikt etter § 2 sjette ledd basert på midler mottatt fra Norwaco, har Grafill ikke bestridt registreringsplikt. Av den grunn er det heller ikke påløpt kostnader i anledning klagesaken for å imøtegå denne delen av vedtaket.
- (11) Utgiftene til advokat i forbindelse med klagesaken gjelder den alminnelige foreningsvirksomheten til Grafill (politisk arbeid, ivaretagelse av relevante fagområder, i tillegg til arbeid opp mot de kollektive forvaltningsorganisasjonene Kopinor og Norwaco). Klagesaken gjelder nettopp registreringsplikt som følge av medlemskap i disse organisasjonene. Denne delen av virksomheten er ikke mva-pliktig og Grafill har dermed ikke rett til fradrag for inngående merverdiavgift for arbeidet med klagesaken. Merverdiavgiften på advokatutgiftene skal derfor dekkes som sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Grafill tilbyr juridisk hjelp og rådgivning til medlemmer, og det er kun denne delen av virksomheten som er mva-pliktig, og som er bakgrunnen for registreringen i Merverdiavgiftsregisteret. Grafill ble først registrert i november 2023, da omsetningen på denne delen av virksomheten passerte omsetningsgrensen.
- (12) I lovkommentaren til merverdiavgiftsloven § 8-2 (note 1) står det at kostnader en avgiftsmessig «delt» virksomhet pådrar seg, må tilordnes til den korrekte delen av virksomheten for å avgjøre om det er full fradragsrett, ingen fradragsrett eller delvis

fradragsrett for merverdiavgift på en kostnad. Grafill har fradragsrett for anskaffelser som er «til bruk i den registrerte virksomheten», jf. merverdiavgiftsloven § 8-1. Lovens formulering «til bruk i» gir anvisning på et såkalt tilknytningskrav som er behandlet i flere høyesterettsdommer. Det avgjørende etter disse er om den enkelte anskaffelse er «relevant for og har en nær og naturlig tilknytning til den avgiftspliktige virksomhet». Dette er senest kommet til uttrykk i HR-2017-1851-A (Skårer Syd). Det framgår av e-post fra Grafills regnskapsfører at hennes vurdering er at kostnaden til advokatbistand er fullt ut til bruk i ikke-avgiftspliktig virksomhet og ikke har noen tilknytning til den avgiftspliktige virksomheten.

Medieklagenemndas vurdering:

- (13) Nemnda har ikke opplysninger om at Patentstyret har fattet nytt vedtak i saken. Det er dermed klagenemnda som skal vurdere kravet om sakskostnader knyttet til vedtaket fra nemnda om å oppheve Patentstyrets vedtak, jf. forvaltningsloven § 36 tredje ledd.
- (14) Det følger av forvaltningsloven § 36 første ledd at retten til å få dekket sakskostnader gjelder der «et vedtak blir endret til gunst for en part» og at dekningen gjelder «vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket».
- (15) Bestemmelsen oppstiller et vilkår om at underinstansens vedtak i saken må være «endret til gunst» for en part. Etter Medieklagenemndas oppfatning tilsier ordlyden at klagers rettsstilling må være endret for at sakskostnader kan kreves dekket.
- (16) I dette tilfellet opphevet Medieklagenemnda Patentstyrets vedtak. Nemnda vurderte at Patentstyrets vedtaksslutning ikke var tilstrekkelig forankret i et klart kompetansegrunnlag, og vedtaket ble ansett ugyldig i sin helhet. Klager fikk dermed fullt medhold i sin klage. Det er på denne bakgrunn klagenemndas vurdering at nemndas avgjørelse 27. november 2023 endret klagers rettsstilling og innebar en endring til gunst i tråd med forvaltningsloven § 36. Klager har dermed rett på å få dekket «vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket».
- (17) Det er en forutsetning for dekning av sakskostnader etter § 36 at klager kan dokumentere at klagesaken har medført «vesentlige kostnader» for klager. Utgifter til advokat er etter nemndas vurdering klart «vesentlige» kostnader.
- (18) Når det gjelder spørsmålet om klager kan tilkjennes dekning for merverdiavgift, er utgangspunktet at virksomheter registrert i Merverdiavgiftsregisteret ikke skal ha dekket merverdiavgift som en sakskostnad, da vedkommende virksomhet vil være fradragsberettiget inngående merverdiavgift etter merverdiavgiftsloven § 8-1. Grafill er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, hvilket tilsier at merverdiavgift ikke er en kostnad for klager. Klager har imidlertid i e-poster 12. og 17. januar 2024 dokumentert at Grafill ikke er fradragsberettiget inngående merverdiavgift for de aktuelle kostnadene til advokatbistand i klagesaken, jf. merverdiavgiftsloven § 8-2 første ledd. Nemnda anser dermed at også den delen av kravet som gjelder merverdiavgift er «kostnader» for klager.
- (19) Bestemmelsen i forvaltningsloven § 36 første ledd gir til rett dekning av «vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket». Bestemmelsen oppstiller et krav om årsakssammenheng mellom utgifter parten har pådratt seg i klageprosessen og vedtaksendringen, jf. kravet om at kostnadene må ha vært «nødvendige». I nødvendighetskravet ligger det en avgrensning mot utgifter som ikke er knyttet til

omgjørings- eller klagesaken, se også Justisdepartementets uttalelse i JDLOV-2005-7958 og JDLOV-1998-2787.

- (20) Etter gjennomgang av innsendte dokumenter, særlig spesifisert timeliste, finner nemnda at klager har bedt om dekning av kostnader for advokatbistand for tidsrommet *etter* at nemndas avgjørelse forelå. Dette gjelder kostnadene oppført i perioden 29. november 2023 til og med 13. desember 2023, pålydende 10 732,5 kroner. Kostnadene knytter seg til arbeid med å gjennomgå nemndas vedtak og arbeid med å fremme krav om dekning av sakskostnader. Det er nemndas syn at disse kostnadene ikke har vært «nødvendige for å få endret vedtaket» og dermed ikke kan kreves dekket etter forvaltningsloven § 36.
- (21) Nødvendighetskriteriet innebærer videre at det må gjøres en konkret vurdering i hver sak. Det uttales i Ot.prp. nr. 3 (1976-1977) s. 101 at det må legges vesentlig vekt på hvorvidt det var forståelig at parten pådro seg utgifter, samt feilens art og sakens vanskelighetsgrad. Bestemmelsen gir ikke rett til dekning av alle kostnader en part påføres i forbindelse med endring av et forvaltningsvedtak, men Sivilombudet har lagt til grunn at det i nødvendighetsvurderingen skal legges vesentlig vekt på hva parten selv med rimelighet har oppfattet som naturlige tiltak, jf. SOM-2011-2482.
- (22) I tråd med beskrivelsen av arbeidet i timelisten er det, etter nemndas syn, kun kostnadene knyttet til arbeid i perioden 16. mai 2023 til og med 15. november 2023 som var «nødvendige for å få endret vedtaket», og dermed kan dekkes etter forvaltningsloven § 36. Den 15. november 2023 leverte klager sine siste merknader til nemnda i klagesaken. Frist for å inngi merknader i saken var satt til 16. november 2023 kl. 13.00. Arbeid etter dette tidspunktet hadde ikke betydning for sakens utfall. Det er på denne bakgrunn også nemndas syn at kostnadene knyttet til arbeid 22. november 2023 pålydende 2 295 kroner ikke var «nødvendige for å få endret vedtaket». Arbeidet er oppført som «Møte [...] om status og neste steg i saken» i forbindelse med overgang til ny prosessfullmektig.
- (23) Etter dette utgjør utgiftene til advokatbistand arbeid i perioden 16. mai til og med 15. november 2023 – som klager kan få dekket etter forvaltningsloven § 36 – kroner 91 485. I tillegg dekkes merverdiavgift på 25 prosent.

Konklusjon:

På denne bakgrunn treffer Medieklagenemnda følgende

vedtak:

Krav om dekning av sakskostnader tas til følge. Klager tilkjennes dekning av sine utgifter til advokatbistand på 91 485 kroner, og merverdiavgift tilsvarende 22 871,25 kroner. Totalt utbetales 114 356,25 kroner til dekning av klagers sakskostnader.

Vedtaket kan påklages til Kulturdepartementet innen tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur